

barskem ruskem dvoru. Ko se je Herberstein šolal, zvali so ga sošolci — tega je zdaj kacic 400 let — „windischer Kodrotz“. Mož je pokazal svetu, kaj zmore slovenski „kodrovec“; spomin njegovih del živi še danes, ko so pretekle štiri stotine let! —

Tako nam je umetnik slavne naše rojake upodobil z ozirom na njihov pomén. Ne dolgočasnih potrétov, ampak z življenjem in pomenom navdihnene podobe nam je naslikal in s tem pokazal, da je moči tudi stare, oglate originale poživiti in interesantne napraviti. Žal, da prostor ni posebno ugoden. Takim rojakom, kakeršni so opisani štirje, pristojalo bi pač drugačno mesto, kjer bi jih narod lože opazoval in cenil, kakor v stropni višini. Umetnik pa je rešil svojo težavno nalogo jako ugodno in storil, kar je mogoče v takem položaji. Portrêti Valvasorja, Zoisa, Vodnika in Herbersteina bodo gotovo našli povsodi obširno zanimanje in zasluženno oceno.

Blag rojak. Pod tem naslovom je v 10. št. našega lista na 624. strani gospod — n. priobčil kratko, a jako zanimivo črtico o blagem rojaku našem Martinu Lamb in Schwarzenbergu, ki je l. 1744. v Gradci ustanovil novčni fidejkomis, iz katerega se je zdaj založilo več ustanov za dečke in deklice, porojene v Vipavi, Idriji in v Črnem Vrhu pri Idriji. Gospod pisatelj omenjene črtice pravi, da ne vé, ni kdaj je pl. Lamb in Schwarzenberg porojen, niti kje je pokopan. G. Anton Poženel, računski uradnik pri c. kr. višjem sodišči v Gradci, pošilja nam k ti črtici naslednji interesantni dodatek, za katerega mu bode gotovo hvaležen vsak prijatelj domače zgodovine: Od č. gospoda črnovrškega vikarja sem zvédel, da se je pl. Lamb in Schwarzenberg prvotno pisal Lampe, kajti g. vikar je v starih krstnih knjigah našel to črtico: „Die XXI. 8bris 1670 natus Martinus, filius legitimus Marci Lampe et ejus uxoris Annae baptizatus levantibus patrinis domino Andrea Kallin, decano et Marg. Nagode.“ Njegov brat Andrej je bil porojen 30. sept. 1658; bil je torej dvanajst let starejši. Umrl je pa Martin pl. Lamb in Schwarzenberg vsled mrtvaških bukev tukajšnje (graške) farne cerkve pri sveti Krvi dné 30. januarja 1744. Bil je cesarski svetovalec pri dvornem vojniskem računstvu. V protokolu te fare se nahaja, da je bil Martin pl. Lamb in Schwarzenberg, cesarski svetovalec, pokopan s tremi duhovniki v fari Strassgang v cerkvi očetov Dominikanov v Gradci. Ta cerkev je spadala ob tistem času menda k fari Strassgang, koja je jedno uro oddaljena od Gradca

V ti cerkvi sem po mnogem trudu našel ploščo na levi strani oltarja sv. Križa. Plošča je udolbena v zid, na levi strani je vrezana smrt s koso. Plošča nosi nasledni napis: „Hier liegt begraben der wohledle geborne Herr Martin von Lamb und Schwarzenberg, gewesener keyserlicher Hofkriegs-Buechhalterei-Rath, welcher den 30. January des 1744 Jahres selig in dem Herrn verschieden ist, seines Alters 74 Jahr, deme Gott und allen Christ-Gläubigen Seele eine fröhliche Auferstehung verleihen wolle.“

Ne vé, katera pisava je pravilnejša, Martin pl. Lamb und Schwarzenberg ali M. pl. Lamb von Schwarzenberg. Moje mnenje je, da je Martin pl. Lamb s Črnega Vrha pravilneje, ker sem tudi v starih listinah, ki se nahajajo pri tukajšnjem deželnem sodišči, dostikrat naletel na pisavo Martin Lamb von Schwarzenberg. — Tako nam piše g. Poženel.

Tudi smo poročali v 10. št., da so se iz novcev pl. Lamba in Schwarzenberga založile štiri ustanove za dečke po 150 gld. in štiri ustanove za deklice po 50 gld., porojene v Črnem Vrhu pri Idriji. Toda dné 24. okt. t. l. sta g. vikar in županstvo v Črnem Vrhu vložila prošnjo na c. kr. deželno vlado v Ljubljani,

da se ustanovno pismo preuredi tako, da bode za dečke po šest in za deklice po šest ustanov založenih. In c. kr. deželna vlada je z razpisom dné 14. novembra 1885, št. 10.994 to prošnjo ugodno rešila ter določila, da se iz novec pl. Lamba in Schwarzenberga za dečke v Vipavi, Idriji in v Črnem Vrhu porojene založi šest ustanov po 100 gld., in za deklice tudi šest ustanov po 40 gld. Omenjamo, da se lepih teh dvanajst ustanov prvič razpisuje s c. k. deželne vlade razglasilom dné 14. nov. 1885., št. 11.619, ki je natisneno v uradni „Laib. Ztg.“ dné 28. nov. t. l. Tako je velikodušna darežljivost blagega rojaka in ginljiva ljubezen njegova do rojstvenega kraja Črnemu Vrhu in njega prebivalcem naklonila prelep dar, o katerem želimo, da bi še poznim rodovom črnovrškimi rodil plemenit sad. Mladina črnovrška se pa pokaži dostojno plemenitega darú in hvaležna hrani spomin blagega rojaka svojega — Martina pl. Lamba Črnovrškega!

Čehovin. Na 701. str. (v 11. sešitku) letošnjega „Ljubljanskega Zvona“ pišete o baronu Andreji Čehovinu. Ker je to ime slovensko in tudi rečeni junak bil slovenskega rodú sin, zatorej povédimo, kakó so ga izrékali Notranjci, njega domovine bližnji sosédi. Senožéčan pokojni gosp. Josip Dejak (uprav: Divják), tast slovenskega pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja, nikoli né govoril drugače, nego li: Čehóvin (Čehóvün), a potlej: Čehovina, Čehovinu itd.: ó je treba široko izreči, kakor nekak oa, kakeršen je tudi v besedah nóga, otróka, bóba itd. Tak je tega domačega priimka resnični in zatorej tudi pravi prigras. —st—

Rekli smo v zadnji številki na 702. str., da je bil Čehovin vsem dozdanjim biografom — Italijan. Naravno, da smo s temi besedami mislili n e m š k e životopisce Čehovinove, kajti vsi slovenski biografi njegovi slavé Čehovina kot odličnega s l o v e n s k e g a junaka; tako n. pr. Verdelski, Kajetan Huber in M. Hladnik v „Novicah“ in — kar danes dostavljamo — tudi Mozírski (g. Anton Leban, nadučitelj v Komnu), ki je l. 1877. precej obširno opisal Čehovina v „Soči“. Zlasti g. Leban poudarja v spisu svojem Čehovinovo ljubezen do ožje domovine svoje ter po priliki piše tako: „Čehovin je dohajal navadno vsako leto v nepozabljeno mu Branico na odpust. Navadno je povabil vse svoje znance, prijatelje in sorodnike k sebi. Ž njimi se je razveseljeval pri kapljici domačega vinca. Svoj dom, svoje roditelje in brate je strastno ljubil. Vsakokrat, ko je jemal slovo, igrale so mu solze v očesi. Najmanjših dogodkov ni pozabil poročati domov. Pisal je vselej v materinem slovenskem jeziku“ — Čujemo, da mnogo Čehovinovih pisem hrani bivši mu prijatelj g. kanonik Abram v Gorici. (Beri tudi, kar M. Mihaeljev o Čehovinu piše v „Slovenci“ z dné 25. in 26. nov. t. l.)

Hrvaška književnost. (Konec.) Dr. Fran Vrbanić v Zagrebu je izdal II. zvezek obširnega svojega znanstvenega dela „Mjenbeni zakon“, ki so ga strokovnjaki zelo lepo ocenili in pohvalili; zato ga prav toplo priporočamo slovenskim pravnikom. — Tajnik zagrebške trgovinske zbornice M. Krešić je napisal obširno „izvješće o talijanskoj izložbi l 1884. ter je v njem podal čitateljem prav dobrih črtic o Turinu in o italijanskem obrtu in o poljedelstvu sploh. — Od že omenjene „Enciklopedije“ je prišel v Oseku na svetlo 3. snopič. —

— Akademija znanostij je izdala drugo polovico LXXII. knjige „Rada“, v katerem čitamo te članke: „Teorija parabole na temelju racionalnoga parametra“ od ak. dr. Zahradnika; „o krivuljah n-toga stupnja s točkom (n-2) strukom“ od Strnada; „o plohi trećega stupnja“, za tim „o posebnoj plohi četvrtoga stupnja“ od Vanečka; in „predteče Darwina“ od ak. dr. Šuleka. LXXV. knj. „Rada“ ima nadaljevanje članka „predteče Darwina“ od Šuleka in „o krivuljah u ravnini“ od